Advies van het Comité van de Regio's over „Het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding" en „het Europees systeem van studiepuntenoverdracht voor beroepsonderwijs en -opleiding"

(2008/C 325/07)

Standpunt van het COMITÉ VAN DE REGIO'S:

— Men is het er binnen de EU inderdaad wel over eens dat beroepsonderwijs en scholing in Europa gemoderniseerd en verbeterd moeten worden. Kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding neemt daarbij een centrale plaats in.

— De erkenning van leerresultaten door andere lidstaten levert echter problemen op, waardoor de mobiliteit in de EU wordt afgeremd en echt levenslang leren wordt belemmerd.

— In veel lidstaten is het regionale en lokale niveau verantwoordelijk voor beroepsonderwijs en scholing.

— Met de twee aanbevelingen die zij voorstelt probeert de Commissie een antwoord te bieden op de sociaaleconomische uitdagingen die de globalisering en de kenniseconomie met zich meebrengen. Een ander doel is de mobiliteit binnen de Europese Unie te vergroten en de uitwisseling van vaardigheden te bevorderen. Volgens het CvdR zijn ze dan ook noodzakelijk om terreinen die belangrijk zijn voor de burgers en de activiteiten waarvoor regio's en gemeenten verantwoordelijk zijn, verder te ontwikkelen.

— Het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding zal vooral worden gebruikt door nationale, regionale en lokale instanties die over kwaliteitsborging en verbetering van onderwijs en scholing gaan.

— De bevoegde plaatselijke en regionale autoriteiten moeten worden betrokken bij het relateren van de nationale en regionale kwalificatiekaders aan het ECVET.

— Het werkelijke succes van ECVET zal worden afgemeten aan de mate waarin het systeem toegepast en gebruikt wordt. De lokale en regionale partners zullen daarbij een nuttige rol kunnen spelen door ECVET via hun netwerken te ondersteunen en geloofwaardig en bruikbaar te maken.

Rapporteur: Kent JOHANSSON (SV/ALDE), lid van het provinciebestuur van Västra Götaland

Referentiedocumenten

Voorstel voor een aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding

COM(2008) 179 final — 2008/0069 (COD)

Voorstel voor een aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad betreffende de invoering van het Europees systeem van studiepuntenoverdracht voor beroepsonderwijs en -opleiding (ECVET)

COM(2008) 180 final — 2008/0070 (COD)

BELEIDSAANBEVELINGEN

1. Beroepsonderwijs en scholing spelen een cruciale rol bij het streven naar meer economische groei, een beter concurrentievermogen en minder sociale uitsluiting in het kader van de Lissabonstrategie. Onderwijs en scholing, vaardigheden en levenslang leren behoren tot de belangrijkste beleidsprioriteiten van het CvdR.

2. De erkenning van leerresultaten door andere lidstaten levert echter problemen op, waardoor de mobiliteit in de EU wordt afgeremd en echt levenslang leren wordt belemmerd.

3. Men is het er binnen de EU inderdaad wel over eens dat beroepsonderwijs en scholing in Europa gemoderniseerd en verbeterd moeten worden. Kwaliteitsborging neemt daarbij een centrale plaats in.

4. In veel lidstaten is het regionale en lokale niveau verantwoordelijk voor beroepsonderwijs en scholing. Het beroepsonderwijs wordt gefinancierd uit diverse bronnen, zij het in de meeste lidstaten door de nationale en regionale overheid. Een groot gedeelte van de financiering is afkomstig van het regionale en lokale niveau.

5. In het onderhavige advies worden twee mededelingen behandeld die betrekking hebben op de Europese samenwerking op het gebied van het beroepsonderwijs. Het CvdR staat positief tegenover de twee mededelingen en de voorstellen die deze bevatten. De eerste mededeling betreft een *Europees systeem van studiepuntenoverdracht voor beroepsonderwijs en -opleiding*; het raadplegingsproces hierover is al vrij ver gevorderd. De tweede mededeling heeft betrekking op een Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding, en het overleg hierover bevindt zich nog in een vroeger stadium. Daarom is verder overleg belangrijk en wenselijk.

6. Met de twee aanbevelingen die zij voorstelt probeert de Commissie een antwoord te bieden op de sociaaleconomische uitdagingen die de globalisering en de kenniseconomie met zich meebrengen. Een ander doel is de mobiliteit binnen de Europese Unie te vergroten en de uitwisseling van vaardigheden te bevorderen. Volgens het CvdR zijn ze dan ook noodzakelijk om terreinen die belangrijk zijn voor de burgers en de activiteiten waarvoor regio's en gemeenten verantwoordelijk zijn, verder te ontwikkelen.

7. Het Europees systeem van studiepuntenoverdracht voor beroepsonderwijs en -opleiding (ECVET) is een instrument om kwalificaties te beschrijven als eenheden van leerresultaten waaraan studiepunten worden toegekend, zodat deze leerresultaten daardoor overgedragen en geaccumuleerd kunnen worden. Doel is een gemeenschappelijk methodologisch kader te bieden om de overdracht van studiepunten voor leerresultaten van het ene kwalificatiestelsel naar het andere of van het ene leertraject naar het andere te vergemakkelijken.

8. Het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding (EQARF) zal vooral worden gebruikt door nationale, regionale en lokale instanties die over kwaliteitsborging en verbetering van onderwijs en scholing gaan. Anders dan ECVET moet het kader de beleidsontwikkelingen op het gebied van het beroepsonderwijs en scholing transparanter en coherenter maken.

9. Het CvdR is het ermee eens dat deelname aan ECVET en EQARF vrijwillig moet zijn. Wel moet worden gezorgd voor de nodige randvoorwaarden en richtsnoeren waarin wordt aangegeven hoe het systeem gebruikt moet worden. In de gebruikersgroepen (ECVET-user group en ENQAVET) zouden ook vertegenwoordigers met een rechtstreeks mandaat van regionale of lokale overheden moeten zitten. Ook de private sector en de sociale partners zouden vertegenwoordigd moeten worden.

10. Ongeacht of een land aan ECVET/EQARF deelneemt moeten regio's die krachtens de wetgeving van dat land verantwoordelijk voor onderwijs zijn, rechtstreeks toegang krijgen tot de gezamenlijke fora die zich bezighouden met de ontwikkeling van deze systemen.

11. Bij de verdere uitwerking van ECVET en EQARF is het van doorslaggevend belang dat er een goed evenwicht wordt bereikt tussen enerzijds maatregelen om mensen door middel van de overdraagbaarheid van studiepunten een grotere mobiliteit te bieden en de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en anderzijds maatregelen om te zorgen voor een grotere diversiteit van de onderwijsstelsels waarvoor regio's en gemeenten verantwoordelijk zijn.

12. ECVET en EQARF maken deel uit van een reeks Europese initiatieven, waaronder ook het Europees studiepuntenoverdrachtsysteem (ECTS), Europass, het Europees Handvest voor kwaliteit bij mobiliteit (EQCM), de Europese beginselen voor de identificatie en validatie van niet-formeel en informeel leren en het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren (EQF).

13. Het CvdR heeft er in eerdere adviezen al op gewezen dat mensen op hun werk steeds weer met nieuwe systemen en technologie te maken krijgen en daarom voortdurend bijgeschoold moeten worden. Het beroepsonderwijs in het teken van „levenslang leren" zou wel eens het aangewezen instrument kunnen zijn om deze bijscholing, een sleutelfactor voor een duurzame sociaaleconomische ontwikkeling, te verzorgen ([1]). Vooral in het licht van de demografische ontwikkelingen is het noodzakelijk dat de mogelijkheden van de huidige beroepsbevolking beter worden benut.

14. Er zullen extra financiële middelen uitgetrokken moeten worden om de systemen te testen en verder te ontwikkelen.

Het Europees systeem van studiepuntenoverdracht voor beroepsonderwijs en opleiding (ECVET)

15. Studeren en werken in andere landen vinden al van oudsher plaats in Europa en hebben een enorme invloed gehad op de ontwikkeling van handwerk, industrie, handel en ondernemerschap, waardoor gemeenten, regio's en landen tot economische bloei zijn gekomen.

16. Studeren en werken in andere landen zijn van groot belang in de huidige economie, die in vergaande mate geglobaliseerd is. Er zijn moderne instrumenten nodig om deze mobiliteit van studenten en arbeidskrachten te ondersteunen. ECVET is daar één van.

17. Steeds vaker wordt op regionaal niveau vastgesteld welke vaardigheden nodig zijn. Het CvdR heeft er al eerder op gewezen dat de ontwikkelingen op lokaal en regionaal niveau weliswaar bepaald worden door uiteenlopende omstandigheden en uitgangspunten, maar in geen geval als op zichzelf staande processen gezien kunnen worden. Regio's en gemeenten zullen moeten werken met nieuwe productiemethoden, waardoor onherroepelijk oude arbeidsplaatsen verloren gaan, anders worden ze geconfronteerd met stagnatie, sociale uitsluiting in de vorm van bijv. werkloosheid, grote aantallen ziekmeldingen en frequente vervroegde uittredingen ([2]).

18. De Europese arbeidsmarkt moet gekenmerkt worden door een grote mate van flexibiliteit in combinatie met een betrouwbaar socialezekerheidsstelsel, conform de „gemeenschappelijke beginselen inzake flexizekerheid" van de Europese Commissie ([3]).

19. Het CvdR was het al eerder eens met de Commissie dat kwalificatiekaders op nationaal en Europees niveau de validering van leren in alle mogelijke contexten zal vergemakkelijken ([4]).

20. Het CvdR heeft eerder zijn steun uitgesproken voor het Europees kwalificatiekader en voor het tweeledige streven naar meer transparantie van kwalificaties en bevordering van de mobiliteit in de Europese Unie.

21. Het dringt erop aan dat de bevoegde plaatselijke en regionale autoriteiten worden betrokken bij het relateren van de nationale en regionale kwalificatiekaders aan het ECVET; een soortgelijk verzoek heeft het destijds ook al in verband met het Europees kwalificatiekader gedaan.

22. De Europese Commissie stelt terecht dat het ECVET „*in cultureel en juridisch opzicht aan de (…) regionale (…) context*" moet worden aangepast en herinnert eraan dat regionale overheden zelf vaak betrokken zijn bij het opzetten, ontwikkelen en toepassen van kwalificatiesystemen en systemen voor levenslang leren in formeel, informeel en niet-formeel verband.

23. Een groot gedeelte van de scholing in het kader van levenslang leren wordt gegeven binnen kennisintensieve bedrijven of netwerken van bedrijven en steeds vaker ook in andere landen.

24. Er zijn goede voorbeelden te vinden van samenwerking op het gebied van scholing tussen bedrijfsorganisaties en regio's in verschillende landen, waartoe ook gezamenlijke planning en wederzijdse erkenning behoren ([5]). Dit soort initiatieven moet bevorderd en in aanmerking genomen worden.

25. Bij wederzijdse erkenning moeten verschillende actoren worden betrokken, publieke én particuliere onderwijsinstellingen, ondernemingen en sociale partners.

26. Het is een goede zaak dat er een ECVET-gebruikersgroep wordt opgericht die de procedures zal actualiseren en coördineren. Wel zouden regionale en lokale overheden alsook plaatselijke ondernemingen en sociale partners deel van deze groep moeten uitmaken, zodat zij — met inachtneming van de nationale voorschriften en regels — rechtstreeks toegang krijgen tot ECVET.

27. Het zijn vaak de lokale en regionale overheden die concrete maatregelen op het gebied van beroepsonderwijs en scholing kunnen nemen.

28. ECVET is een op eenheden gebaseerd studiepuntensysteem waarbij leerprestaties gemeten, vergeleken en van de ene naar de andere instelling overgedragen kunnen worden.

29. Het CvdR is verheugd dat ECVET compatibel is met alle kwalificatiesystemen, vooral met het Europees systeem voor de overdracht van studiepunten, waarbij de mobiliteit van universitaire studenten binnen en buiten Europa ondersteund en vergemakkelijkt wordt.

30. Het werkelijke succes van ECVET zal echter worden afgemeten aan de mate waarin het systeem toegepast en gebruikt wordt. De lokale en regionale partners zullen daarbij een nuttige rol kunnen spelen door ECVET via hun netwerken te ondersteunen en geloofwaardig en bruikbaar te maken.

31. Er moeten concrete voorbeelden worden gegeven van de manier waarop ECVET straks in de praktijk zal functioneren. Zo kunnen over een breed front impulsen worden gegeven om de mogelijkheden van het systeem te benutten.

([1]) CdR 226/98 fin.
([2]) CvdR-advies van 14 juni 2006 over het Voorstel voor een aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad inzake kerncompetenties voor levenslang leren.
([3]) Advies CdR 274/2007 over COM(2007) 359 final.
([4]) CdR 335/2006 fin.
([5]) Zoals de European class in truck maintenance www.anfa-auto.fr.

Het Europees kader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding (EQARF)

32. Willen beroepsonderwijs en scholing op sociaaleconomisch vlak meer opleveren, dan moeten zij beter worden afgestemd op de continu veranderende eisen op de arbeidsmarkt in de kennismaatschappij. Het gaat er vooral om hooggeschoolde arbeidskrachten af te leveren die de globalisering het hoofd kunnen bieden.

33. Het komt voor dat de ontwikkeling van het (beroeps) onderwijs los staat van het ondernemings- en innovatieklimaat en de sociale omstandigheden in de desbetreffende gemeente of regio. Dit zou niet mogen gebeuren, omdat de groei, het concurrentievermogen en de werkgelegenheid in een regio steeds meer afhangen van de vaardigheden van de (toekomstige) arbeidskrachten en van de mate waarin het beroepsonderwijs en bij-, na- en omscholing ertoe kunnen bijdragen om deze vaardigheden steeds verder uit te bouwen en op een steeds hoger peil te brengen.

34. Het is dan ook van cruciaal belang dat het EQARF wordt afgestemd op de behoeften van de plaatselijke arbeidsmarkt; in dit verband dringt het CvdR aan op erkenning van beroepsopleidingscentra.

35. EQARF biedt een meerwaarde door het onderwijs- en opleidingsbeleid in de EU te verbeteren, met name door wederzijdse leerprocessen, mobiliteit en uitwisseling van best practices te bevorderen.

36. Het CvdR is verheugd dat EQARF in de vorm van een kwaliteitsverbeteringscyclus wordt opgezet en wijst erop dat de kwaliteitsindicatoren niet als richtsnoeren maar als referentiepunten gezien moeten worden, die op allerlei manieren — bijvoorbeeld in bilateraal of multilateraal verband — verder ontwikkeld kunnen worden.

37. Het is dus niet de bedoeling dat EQARF alleen een statistisch systeem is of alleen een soort controlefunctie vervult; het moet worden beschouwd als een doeltreffend instrument om de kwaliteit op de verschillende niveaus en bij de verschillende instanties en belanghebbenden voortdurend te verbeteren.

38. Het referentiekader mag niet alleen een zaak van het nationale niveau zijn; soortgelijke processen moeten ook op lokaal en regionaal niveau gestimuleerd worden. Hetzelfde geldt voor niet-publieke vormen van onderwijs, zodat ook deze verbeterd en ontwikkeld kunnen worden.

39. Er zou moeten worden nagedacht over de opzet van het referentiekader en over hoe gedetailleerd het kader moet zijn om de doelstellingen te realiseren. De indicatoren mogen niet dusdanig gedetailleerd zijn dat de implementatie en follow-up van het referentiekader tot een indirecte sturing van de opleidingsstelsels leiden.

40. De door de Commissie voorgestelde referentie-indicatoren

— moeten worden opgevat als een instrumentarium ter ondersteuning van de evaluatie en ter verbetering van de kwaliteit van het beroepsonderwijs overeenkomstig de nationale wetgeving en procedures;

— behelzen geen nieuwe normen, maar dienen ter ondersteuning van de inspanningen van de lidstaten, waarbij rekening wordt gehouden met de uiteenlopende nationale benaderingen;

— worden op basis van vrijwilligheid toegepast, geven slechts aanwijzingen en dienen dus niet als middel om de verschillende nationale stelsels in Europa qua efficiëntie en kwaliteit met elkaar te vergelijken.

Deze nieuwe benadering heeft als voordeel dat de verschillende gebruikers die indicatoren kunnen kiezen die zij het best vinden aansluiten bij hun eigen kwaliteitsborgingsmechanismen.

41. De lokale en regionale dimensie moet met name worden versterkt door de lokale en regionale netwerken op dit vlak te ondersteunen. Het CvdR betreurt dat in de voorgestelde aanbeveling niet explicieter wordt aangegeven hoe belangrijk de deelname van de lokale en regionale overheden is.

42. Het CvdR zou graag zien dat de lokale en regionale overheden rechtstreeks worden betrokken bij ENQAVET, het Europees netwerk voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding. De ontwikkeling van netwerken van verschillende regio's en ondernemingen op dit gebied moet gestimuleerd en gesteund worden.

43. Het CvdR pleit voor invoering van een kwaliteitskeurmerk voor opleidingsinstellingen in het beroepsonderwijs, naar voorbeeld van het systeem dat al in het hoger onderwijs is ingevoerd.

44. Een beter beroepsonderwijs levert zowel individuele mensen als de samenleving in haar geheel aanmerkelijke voordelen op. Een hoger opgeleide beroepsbevolking heeft een positief effect op economische indicatoren, zoals productiviteit en werkloosheid, en sociale indicatoren, zoals maatschappelijke deelname, criminaliteit en kosten van de gezondheidszorg.

45. Scholing kan de sociale uitsluiting van groepen met een slechte arbeidsmarktpositie, zoals migranten, ouderen en schoolverlaters, helpen bestrijden.

46. Het is belangrijk dat de aandacht niet alleen uitgaat naar die groepen die onderwijs volgen, maar ook naar mensen die geen of moeilijker toegang tot het onderwijsstelsel hebben of die daarbuiten vallen.

Brussel, 8 oktober 2008

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
L. VAN DEN BRANDE